

11.06.2024

Asia/9

§ 342 Liikenteen kehitys Helsingissä vuonna 2023

HEL 2024-005790 T 08 00 00

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä tiedoksi selvityksen Helsingin liikenteen kehityksestä vuonna 2023.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat liikennetutkijat Eeva Kostainen ja Katja Moilanen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi
Eeva Kostainen, liikennetutkija, puhelin: 310 37099
eeva.kostainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Liikenteen kehitys Helsingissä 2023 -esiteluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Vuonna 2023 Helsingin liikenteessä näkyi koronaepidemian aikana muotoutuneet liikkumistottumukset sekä suurten työmaiden vaikutukset keskustaan johtavilla reiteillä Mannerheimintiellä ja Hakaniemessä. Henkilöliikenne niemen rajalla on jäänyt selvästi alemmalle tasolle kuin se oli ennen koronaepidemiaa. Henkilöliikenteellä tarkoitetaan autoissa ja joukkoliikenteessä kulkevien henkilöiden määrää. Keskustaan suuntautuvan henkilöliikenteen määrä aamulla klo 6-9 laski edellisvuodesta. Joukkoliikenteen osuus henkilöliikenteestä kuitenkin kasvoi.

Helsingin niemen rajalla joukkoliikenteen osuus oli vuoden 2023 syy-särkipäivän henkilöliikenteestä 68,3 %. Osuus kasvoi 2,2 prosenttiyks-

sikköä vuodesta 2022. Keskustaan suuntautuvasta aamuliikenteestä joukkoliikenteen kuljetusosuus oli 72,6 % vuonna 2023. Osuus kasvoi 1,8 prosenttiyksikköä vuodesta 2022.

Poikittaisliikenteen laskentalinjoilla joukkoliikenteen osuus oli 18,5 %, joka on yhden prosenttiyksikön korkeampi kuin vuonna 2022.

Keskustassa Aleksanterinkadun mittauspisteellä havaittujen jalankulkijoiden määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Keskimäärin jalankulkijoita oli vuorokaudessa 7 300. Jalankulkijavirtoihin on todennäköisesti vaikuttanut laskimen kohdalla ollut kiinteistötyömaa. Vilkkainta aikaa oli joulukuu, jolloin laskentapisteen ohitti keskimäärin 11 100 jalankulkijaa vuorokaudessa. Joulukuun jalankulkijamäärissä päästiin lähes koronaa edeltävälle tasolle.

Kesäkuun keskimääräisenä arkivuorokautena (ma-pe) niemen rajan ylitti 30 700 pyörällä liikkujaa. Kesäkuun keskimääräinen arkivuorokauden pyöräliikenne kasvoi 9 % edellisvuodesta. Huippuvuorokautena niemen rajan ylitti 35 200 pyörää, määrä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2022. Automaattilaskentapisteissä vuoden aikana havaittu pyöräilijöiden määrä kasvoi 10 % edellisvuodesta.

Edelliseen vuoteen verrattuna autoliikenteen määrä laski syksyn arkipäivänä niemen rajalla 7 % ja kantakaupungin rajalla 2 %. Vuoden 2008 mukaisella kaupungin rajalla määrä pysyi samana ja nykyisellä kaupungin rajalla kasvoi prosentin. Poikittaislaskentalinjalla liikennemäärä kasvoi 2 %.

Helsingissä liikennekäytössä oleva automäärä oli vuoden 2023 lopussa noin 0,20 % prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrä tuhatta asukasta kohti eli henkilöautotiheys (325 ha/1000 asukasta) pieneni 1,45 % vuodesta 2022.

Esittelijän perustelut

Yleistä

Henkilöliikenteen, jalankulun, pyöräliikenteen sekä autoliikenteen kehitystä seurataan jatkuvilla ja määräajoin toistettavilla laskennoilla. Liikennettä seurataan mm. Helsingin niemen rajalla, kantakaupungin rajalla sekä poikittaislaskentalinjalla. Niemen raja kulkee Hakaniemen sillalta Hesperian puiston kautta Lauttasaaren sillalle. Kantakaupungin raja kulkee Länsiväylältä Hakamäentien kautta Kulosaaren sillalle. Autoliikenteen osalta seuranta ja laskentoja tehdään kaikilla laskentalinjoilla vuosittain, matkustajaliikenteen osalta niemen rajaa sekä poikittaislinjoja seurataan myös vuosittain, mutta näissä osa joukkoliikenteen laskennoista toteutetaan vain joka toinen vuosi. Kantakaupungin rajan

matkustajaliikennettä seurataan joka neljäs vuosi. Pyöräliikenteen osalta niemen rajan liikennemääriä seurataan ja lasketaan vuosittain ja kantakaupungin rajan joka kolmas vuosi. Karttakuva laskentalinjoista löytyy liitteenä olevasta esiteluonnoksesta.

Vuoden 2023 syksyllä koronaepidemia oli takana päin, voimassa ei ollut enää rajoituksia, eikä epidemia suoraan vaikuttanut väestön elämäntapoihin tai liikkumiseen. Korona-aikana yleistynyt etätyö jäi kuitenkin aiempaa korkeammalle tasolle muuttaen liikkumistarpeita ja -tottumuksia. Alkuvuodesta 2022 alkaneen Ukrainan sodan seurauksena inflaatio voimistui ja kuluttajahinnat nousivat. Polttoainneiden sekä energian hinnat olivat poikkeuksellisen korkealla erityisesti vuoden 2022 kesällä ja syksyllä. Hinnat pysyivät kohtalaisen korkeana myös vuonna 2023. Hintakehityksellä on mahdollisesti ollut vaikutusta erityisesti autoliikenteen suoritteeseen ja liikennekäytössä olevien autojen määrään laskevasti.

Vuonna 2023 Helsingin liikenteeseen vaikuttivat edellisten vuosien taivoin työmaat ja liikennejärjestelyiden muutokset. Töölössä käynnistyi maaliskuussa Mannerheimintien peruskorjauksen ensimmäinen vaihe välillä Postikatu-Helsinginkatu. Useita raitiovaunu- ja bussilinjoja oli poikkeusreiteillä työmaan vuoksi. Osana kadun korjaukseen kuuluu myös Baanan ylittävän sillan korjaus, minkä takia Baanan alikulku suljettiin pyörä- ja jalankulkuliikenteeltä heinäkuusta alkaen. Töölön aikaisemmista katutyömaista vuoden 2023 alussa valmistui Kasin katutyöt. Hakaniemessä ja Sörnäisissä jatkui Kruunusiltojen sekä uuden Hakaniemen sillan rakentaminen läpi vuoden. Teollisuuskadulla käynnistyi kesäkuussa 2023 vuoden 2024 loppuun kestävä HSY:n vesihuoltourakka. Kantakaupungin rajalla Pasilassa liikenteelle avattiin Veturitien levennetty osuus välillä Höyrykatu-Hakamäentie ja Veturitien uusi silta marraskuussa 2023. Kalasatamasta-Pasilaan -raitiotien rakentaminen oli käynnissä Hermannin rantatiellä, Vallilassa sekä Pasilassa. Vuoden 2023 joulukuussa valmistui Vallilanlaakson baana, joka avasi korkeatasoisen pyöräilyreitit Hermannin rantatien ja Mäkelänkadun välille. Vuonna 2023 olivat käynnissä myös Raide-Jokerin pikaraitiotien viimeistelytyöt ja koeajot. Uuden pikaraitiotien liikennöinti alkoi lokakuussa 2023.

Länsimetron jatkeen liikennöinti alkoi joulukuussa 2022 ja Länsiväylää kulkeneet seutulinjat lakkautettiin suurelta osin. Lähijunaliikenteeseen vaikuttivat vuonna 2023 ratatyöt, joiden vuoksi pää- ja kehäradan liikenne kulki harvennetuin aikatauluin touko-lokakuussa. Vuonna 2023 HSL:n lipunhintoihin tuli myös muutoksia: kertalippujen hinnat nousivat AB-vyöhykkeellä 11 % ja AB-kausilippujen hinnat 8 %. ABC-lippujen hinnat pysyivät ennallaan, ABCD-lippujen hinnat laskivat 20 - 23 %.

Huhtikuusta 2023 lähtien Helsingin keskustassa oli liikenteen poikkeusjärjestelyjä myös kävelykokeilujen myötä. Vuoden 2024 loppuun asti kestäviä muutoksia toteutettiin Pohjois- ja Eteläesplanadilla sekä Lönnrotinkadulla ja Erottajankadulla. Kokeilualueilla mm. otettiin erilaisin järjestelyin tilaa ajoradalta kävelijöiden ja pyöräliikenteen käyttöön. Kesäkatuja toteutettiin Kasarmikadulla, Erottajankadulla ja Designmuseon edustalla vuoden 2023 kesä-syyskuussa.

Erityisesti koronatilanteen myötä liikkumisessa on tapahtunut nopeita muutoksia, joiden takia vuodesta 2020 alkaen henkilöliikenteen henkilöautomatkustajien ja moottoriajoneuvoliikenteen määrien arviointiin liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Viime vuosien tulosten käsittelyssä ei ole kaikkien laskentapisteiden osalta pystytty huomioimaan mahdollisesti muuttunutta ajoneuvojakaumaa tai henkilöautojen kuormitusta.

Henkilöliikenteen kulkumuoto-osuudet niemen rajalla

Syysarkipäivänä niemen rajan ylitti henkilöautolla ja joukkoliikenteellä molemmat suunnat yhteen laskien noin 509 000 henkilöä, hieman vähemmän (-0,3 %) kuin edellisvuonna. Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvoi 3 % vuoteen 2022 nähden, mutta oli kuitenkin 31 % pienempi kuin epidemiaa edeltävänä vuonna 2019. Henkilöautoliikenteen matkustajamäärä puolestaan väheni 7 % vuodesta 2022 ja oli 17 % pienempi kuin syksyllä 2019. Joukkoliikenteen kulkutapaosuus, 68,3 %, oli 2,2 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2022. Kymmenen vuoden takaiseen verrattuna niemen rajan ylittävä joukkoliikenteen matkustajamäärä oli vuonna 2023 26 % (-122 000 henkilöä) ja henkilöautoilla matkustavien määrä 31 % (-73 000 henkilöä) pienempi.

Syksyn aamuliikenteessä arkisin klo 6 - 9 niemen rajan ylitti keskustan suuntaan henkilöautolla ja joukkoliikennevälineillä noin 52 000 henkilöä. Matkustajamäärä kääntyi laskuun ja väheni 4 % (-2 300 henkilöä) vuodesta 2022. Joukkoliikenteen matkustajamäärä pieneni 1,7 %. Henkilöautoissa matkustavien määrä väheni 10 %. Joukkoliikenteen osuus syksyn niemen rajan aamuliikenteessä oli 72,6 %, 1,8 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisvuonna. Niemen rajan ylittävä joukkoliikenteen matkustajamäärä aamuliikenteessä keskustaan oli vuonna 2023 42 % (-27 200 henkilöä) pienempi kuin kymmenen vuotta aikaisemmin (2013) ja henkilöautoilla matkustavien määrä 39 % (-9 300 henkilöä) alhaisempi.

Poikittaisen henkilöliikenteen kulkumuoto-osuudet

Poikittaisliikenteessä syysarkipäivänä henkilöautoilla ja joukkoliikennevälineillä matkusti noin 370 000 henkilöä. Syksyllä 2023 joukkoliiken-

teen osuus oli poikittaisilla laskentalinjoilla yhteensä 18,5 %, joka on yhden prosenttiyksikön suurempi kuin vuonna 2022.

Kymmenen vuoden takaiseen verrattuna poikittaisliikenteen joukkoliikenteen matkustajamäärä oli 6 % pienempi ja henkilöautoissa matkustavien määrä 2 % pienempi.

Jalankulku

Aleksanterinkadun pisteen, joka mittaa jalankulkijamääriä kadun pohjoispuolella lähellä Mikonkadun kulmaa, ohitti 2,67 milj. jalankulkijaa vuonna 2023. Määrä pysyi suurin piirtein samana kuin vuonna 2022, jolloin jalankulkijoita oli yhteensä 2,66 milj.. Keskimäärin jalankulkijoita oli vuorokaudessa 7 300 kumpanakin vuonna. Vuosina 2019 - 2021 vuorokauden keskimääräinen jalankulkijamäärä on vaihdellut 5 400 ja 9 500 välillä. Alhaisimmat jalankulkijamäärät on mitattu vuosina 2020 ja 2021 koronaepidemian rajoitusten aikaan. Aleksanterinkadun vilkkain jalankulkukausi vuonna 2023 oli joulukuu, jolloin mittauspisteen ohi käveli noin 11 100 jalankulkijaa vuorokaudessa, mikä oli lähes koronaa edeltävän vuoden 2019 joulukuun (11 700 jalankulkijaa/vrk) jalankulkijamäärien tasolla.

Pyöräliikenne

Niemen rajan ylitti kesäkuun 2023 käsinlaskennoissa yhteensä 30 300 polkupyörää vuorokaudessa. Kasvua vuodesta 2022 oli 7 %, jolloin niemen rajan ylitti 28 300 pyörällä liikkujaa.

Sään vaikutusta kesän käsilaskennoissa korjataan laskennallisilla ker-toimilla. Kesäkuun keskimääräisenä arkivuorokautena (ma-pe) niemen rajan ylitti 29 200 pyörällä liikkujaa. Tulos on saatu kertomalla pisteen käsinlaskentatulos lähimmän konepisteen kesäkuun arkipäivien keskiarvon ja kyseessä olevan käsinlaskentapäivän konetuloksen suhteel-la. Kesäkuun keskimääräisen arkivuorokauden liikenne kasvoi 9 % vuodesta 2022. Huippuvuorokautena niemen rajan ylitti 35 200 pyörää, mikä oli saman verran kuin huippuliikenne vuonna 2022. Huippuvuoro-kauden luku kuvaa pyörän käyttäjien mahdollisen enimmäismäärän ky-seisenä arkivuorokautena sään ollessa hyvä.

Koko vuoden yhteenlaskettujen pyöräliikennemäärien osalta vuonna 2023 automaattisissa laskentapisteissä (yhteensä 12 laskimessa, jotka ovat olleet toiminnassa vähintään vuoden 2019 alusta) havaittiin 10 % enemmän pyöräilijöitä kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 usealla lasken-tapisteellä oli mm. työmaiden aiheuttamia ongelmia tiedonkeruussa. Pyöräliikenteen määrä nousi edellisvuodesta lähes kaikissa pisteissä, joista tietoja oli saatavilla.

Vuoden 2023 keskilämpötila ja sademäärä olivat tavanomaista korkeampia. Lämpimällä säällä on voinut olla positiivista vaikutusta pyöräilymääriin, mutta runsaat sateet voivat vaikuttaa määriin negatiivisesti. Erityisesti heinä-elokuun runsassateisuus on saattanut laskea kesän pyöräilymääriä, jotka olivat pienempiä verrattuna edellisiin vuosiin.

Autoliikenne

Syysarkipäivänä Helsingin niemen rajan ylitti keskimäärin 156 000, kantakaupungin rajan 285 000, kaupungin vuoden 2008 mukaisen rajan 554 000, kaupungin nykyisen rajan 620 000 ja poikittaislinjan 231 000 moottoriajoneuvoa. Luvuissa on henkilö-, paketti-, kuorma- ja linja-autojen lisäksi myös raitiovaunut.

Vuoden takaiseen verrattuna niemen rajan autoliikenne väheni 7 %. Vuonna 2023 niemen rajan useilla pääväylillä oli edellisten vuosien tavoin käynnissä suuria katutyömaita. Näistä merkittävimmät olivat Mannerheimintien peruskorjaus Töölössä sekä Kruunusillat-hankkeen työmaat Hakaniemessä. Viiden vuoden takaiseen verrattuna niemen rajan liikennemäärä oli 16 % pienempi ja kymmenen vuoden takaiseen verrattuna 30 % pienempi.

Vuoden takaiseen verrattuna kantakaupungin rajan autoliikenne laski 2 %. Niemen rajan tavoin vuonna 2023 kantakaupungin rajalla oli käynnissä useita suuria työmaita esimerkiksi Pasilassa sekä Hermannin ja Sörnäisten alueella. Viiden vuoden takaiseen verrattuna kantakaupungin rajan liikennemäärä oli vuoden 2023 syksyllä 12 % pienempi ja kymmenen vuoden takaiseen verrattuna 17 % pienempi.

Kaupungin nykyisen rajan liikenne kasvoi vuodentakaiseen verrattuna prosentoin. Viiden vuoden takaiseen verrattuna määrä oli 6 % pienempi ja kymmenen vuoden takaiseen verrattuna prosentoin pienempi.

Poikittaislaskentalinjalla (eteläisen kantakaupungin kadut mukaan lukiin) yhteenlaskettu liikennemäärä oli vuoteen 2022 verrattuna samalla tasolla. Seurantalinnan sisällä vuoden aikana eniten laskua tapahtui eteläisen kantakaupungin pisteillä ja erityisesti Pohjois- ja Eteläesplanadilla. Määrien vähenemisen taustalla on todennäköisesti ollut keskustan läheiset suuret työmaat, mutta myös Esplanadien ja Lönnrotinkadun kävelyn ja pyöräilyn edistämiskokeilut. Sekä pohjoisen kantakaupungin että esikaupunkialueiden poikittaisliikenne kasvoi vuodentakaisesta 2 %. Viiden vuoden takaiseen verrattuna koko poikittaisen laskentalinjan määrät olivat 9 % alhaisemmat ja kymmenen vuoden takaiseen verrattuna 10 % alhaisemmat.

Kun tarkastellaan kaikkien neljän laskentalinjan autoliikennemääriä yhteensä, vuoteen 2022 verrattuna liikennemäärät vähenivät vuonna

2023 yhteensä prosentoin. Viiden vuoden takaiseen verrattuna laskentalinjojen yhteenlaskettu autoliikennemäärä oli 9 % pienempi ja kymmenen vuoden takaiseen verrattuna 11 % pienempi.

Helsingin autokanta

Ajoneuvokanta sisältää kaikki ajoneuvoliikennerekisterissä olevat ajoneuvot. Liikennekäytössä olevat ajoneuvot sisältävät vain ajoneuvot, joita ei ollut merkitty liikennekäytöstä poistetuiksi tilaston poikkileikkauksajankohtana. Vuoden 2023 lopussa Helsingissä oli rekisteröity 339 400 autoa, joista liikennekäytössä oli 253 000. Henkilöautoja oli rekisterissä 287 600 ja liikennekäytössä 219 400.

Rekisteröityjen henkilöautojen määrä 1 000 asukasta kohden (eli henkilöautotiheys) oli Helsingissä vuoden 2023 lopussa 426. Liikennekäytössä oli 325 henkilöautoa 1 000 asukasta kohden. Vastaavat luvut olivat vuotta aikaisemmin 429 ja 330. Liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrä ei ole kasvanut samassa tahdissa verrattuna Helsingin väestönkasvuun, minkä seurauksena tiheysluvun kehityssuunta on ollut laskeva. Vuonna 2023 myös rekisterissä olevien henkilöautojen määrä 1 000 asukasta kohden laski. Edellisen kerran kyseinen tiheys laski vuonna 2014. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa liikennekäytössä oli 429 henkilöautoa 1 000 asukasta kohden (Espoon, Kauniaisten ja Vantaan keskiarvo).

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Katja Moilanen, liikennetutkija, puhelin: 310 21385
katja.moilanen(a)hel.fi
Eeva Kostiainen, liikennetutkija, puhelin: 310 37099
eeva.kostiainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Liikenteen kehitys Helsingissä 2023 -esiteluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano